

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΣΥΜΠΑΡΑΤΑΞΗ

ΙΣΧΥΡΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΙΣΧΥΡΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

μια συνολική αναθεώρηση της σχέσης
ανάμεσα στο κράτος, την Αυτοδιοίκηση
και τον πολίτη.

Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΜΙΑ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ

Η μεταρρύθμιση που προτείνουμε δεν είναι μία ακόμη διοικητική αναδιάρθρωση των ορίων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Δεν αποσκοπεί απλώς στην αύξηση ή τη μείωση του αριθμού των Δήμων, ούτε περιορίζεται σε μια νέα χαρτογράφηση της χώρας. Είναι συνολική αναθεώρηση της σχέσης ανάμεσα στο κράτος, την Αυτοδιοίκηση και τον πολίτη, με στόχο την ανασυγκρότηση της δημόσιας διοίκησης πάνω σε τέσσερις αρχές: **εγγύτητα, επικουρικότητα, αποτελεσματικότητα, δημοκρατική λογοδοσία.**

Η Ελλάδα εξακολουθεί να έχει έντονα συγκεντρωτικό διοικητικό σύστημα. Η πλειονότητα των αποφάσεων λαμβάνεται από την κεντρική διοίκηση ή από ενδιάμεσους κρατικούς μηχανισμούς. Το μέγεθος της απόκλισης το δίνει ένας αριθμός του ΟΟΣΑ: οι υποεθνικές αρχές στην Ελλάδα διαχειρίζονται το **6,5% των δημόσιων δαπανών**, έναντι περίπου **34% στην Ευρωπαϊκή Ένωση**. Παρά τις μεταρρυθμίσεις των τελευταίων δεκαετιών, οι Δήμοι λειτουργούν σε μεγάλο βαθμό ως φορείς διαχείρισης περιορισμένων αρμοδιοτήτων. Όχι ως πραγματικές κυβερνήσεις τοπικού επιπέδου.

Παραμένει αξιωματική υποχρέωση ότι ο Έλληνας πολίτης πρέπει να απολαμβάνει τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υπηρεσίες σε όλη ανεξαιρέτως την επικράτεια.

Όταν οι μικρές πόλεις και τα χωριά μας αδειάζουν μέρα με τη μέρα, όταν η αστυφιλία μεγαλώνει και το κεντρικό κράτος κάνει πως δεν βλέπει το πρόβλημα, τότε η χώρα συνεχίζει να παρακμάζει και να μειώνεται πληθυσμιακά.

Το κόστος επιβίωσης στις μεγάλες πόλεις, και ιδίως το κόστος των ενοικίων, θα μπορούσε να αποτελέσει βασικό λόγο για μια επιστροφή στην ελληνική περιφέρεια, όπου η ποιότητα ζωής είναι συχνά καλύτερη και το κόστος διαβίωσης χαμηλότερο. Με μία προϋπόθεση: **να υπάρχουν θέσεις εργασίας, κέντρα υγείας, σχολεία, παιδικοί σταθμοί, οι υποδομές που απαιτούνται για μια αξιοπρεπή ζωή.**

Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΜΙΑ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ

Σήμερα συμβαίνει το αντίθετο. Σχολεία κλείνουν, υπηρεσίες απομακρύνονται, οι αναγκαίες υποδομές είτε καθυστερούν είτε δεν υλοποιούνται ποτέ.

Η ζωή στην επαρχία γίνεται ολοένα δυσκολότερη.

Οι νέοι άνθρωποι θέλουν να δημιουργήσουν οικογένεια στον τόπο τους.

Θέλουν να επενδύσουν υλικά, επαγγελματικά και κοινωνικά εκεί όπου γεννήθηκαν και μεγάλωσαν. Χρειάζονται συνθήκες που να προσφέρουν προοπτική και ασφάλεια.

Ο τουρισμός είναι σημαντική πηγή εσόδων, όμως δεν αρκεί από μόνος του.

Η Ελλάδα δεν μπορεί να στηρίζεται αποκλειστικά στις τουριστικές περιοχές.

Απαιτείται ολοκληρωμένο σχέδιο ανάπτυξης για όλες τις περιοχές της χώρας, και ιδιαίτερα για εκείνες που σήμερα ερημώνουν.

ΤΑ ΕΞΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ

1. Μετάβαση σε ένα **αποκεντρωμένο μοντέλο διακυβέρνησης.**
2. **Σαφής διαχωρισμός** αρμοδιοτήτων.
3. **Πολυεπίπεδη** διακυβέρνηση.
4. **Ενίσχυση** της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
5. **Ενίσχυση της δημοκρατίας** στην Αυτοδιοίκηση.
6. **Συνταγματική αναθεώρηση**, όπου χρειαστεί, για την επίτευξή τους.

ΠΩΣ ΟΡΓΑΝΩΝΕΤΑΙ Η ΠΡΟΤΑΣΗ - 5 ΠΥΛΩΝΕΣ

- A. Ανασχεδιασμός** του αυτοδιοίκητου χάρτη
- B. Αναγέννηση** των Κοινοτήτων
- Γ. Μητροπολιτικότητα, διαδημοτικότητα, γεωγραφική ισότητα**
- Δ. Δημοκρατία και συμμετοχική** διακυβέρνηση
- E. Οικονομική ενδυνάμωση**

Οι τέσσερις πρώτοι πυλώνες περιγράφουν θεσμούς.

Ο πέμπτος τους χρηματοδοτεί.

Χωρίς αυτόν, οι υπόλοιποι είναι διακήρυξη.

ΠΥΛΩΝΑΣ Α΄

ΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΤΟΥ ΧΑΡΤΗ

A.1 ΕΝΑ ΚΡΑΤΟΣ ΠΟΥ ΣΧΕΔΙΑΖΕΙ ΚΑΙ ΕΓΓΥΑΤΑΙ

Το κεντρικό κράτος πρέπει να εγκαταλείψει τη λογική της υπερσυγκεντρωτικής διαχείρισης και να λειτουργήσει ως κέντρο στρατηγικού σχεδιασμού και συντονισμού: νομοθεσία, κανονιστικό πλαίσιο, εθνικά πρότυπα, αναδιανομή πόρων, έλεγχος νομιμότητας, διαχείριση εθνικών κρίσεων. **Η Αυτοδιοίκηση εφαρμόζει τις εθνικές πολιτικές και αναπτύσσει τις δικές της.**

Σαφής διαχωρισμός αρμοδιοτήτων. Το σημερινό τοπίο είναι θολό: ασάφειες, επικαλύψεις, πολυδιάσπαση ευθυνών. Κάθε αρμοδιότητα αποκτά έναν και μόνο έναν κάτοχο, και ο πολίτης ξέρει σε ποιον απευθύνεται.

Επικουρικότητα. Κάθε αρμοδιότητα ασκείται από το διοικητικό επίπεδο που βρίσκεται πιο κοντά στον πολίτη, εκτός αν αποδεδειγμένα εξυπηρετείται καλύτερα αλλού για λόγους αποτελεσματικότητας ή εθνικού συμφέροντος.

A.2 ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΜΕΝΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ: ΠΟΙΟΣ ΠΛΗΡΩΝΕΙ

Κάθε αρμοδιότητα που μεταφέρεται στην Αυτοδιοίκηση συνοδεύεται **υποχρεωτικά** από τους απαραίτητους πόρους και το προσωπικό.

Αυτό δεν είναι λεπτομέρεια εφαρμογής.

Είναι ο όρος για να μη μετατραπεί η αποκέντρωση σε μετακύλιση βάρους, όπως έχει συμβεί κάθε φορά που αρμοδιότητα κατέβηκε χωρίς χρηματοδότηση.

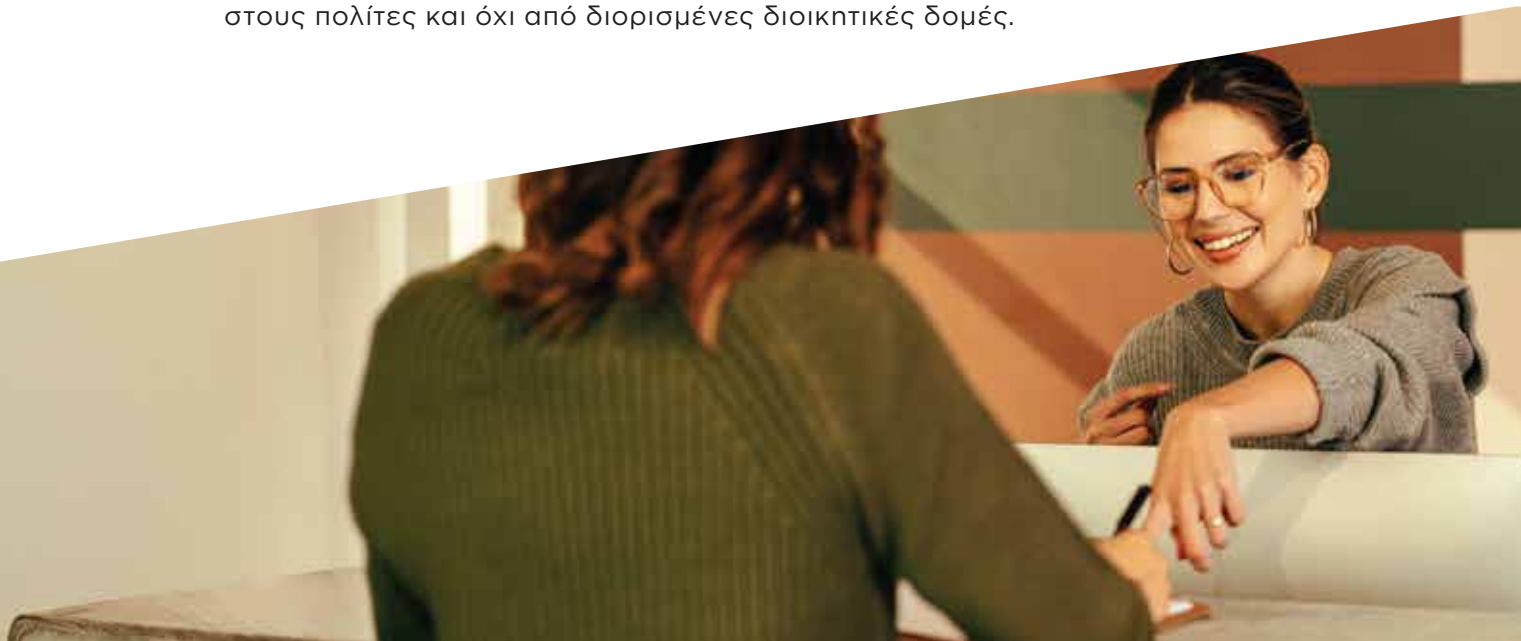
Και είναι η απάντηση στο ερώτημα «ποιος θα πληρώσει»: η δημοσιονομική επιβάρυνση της μεταφοράς είναι **μηδενική**, γιατί μαζί με την αρμοδιότητα μεταφέρεται και το προσωπικό που την ασκεί σήμερα στην Κεντρική Διοίκηση. Δεν προσλαμβάνει κανείς. Αλλάζει ο εργοδότης, και η απόσταση από τον πολίτη.

A.3 ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ

Οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις αποτελούν έναν ενδιάμεσο κρατικό μηχανισμό που λειτουργεί ως γραφειοκρατικό εμπόδιο ανάμεσα στην Κεντρική Διοίκηση και την Αυτοδιοίκηση.

Η ελλιπής στελέχωσή τους μεγεθύνει τα προβλήματα και δημιουργεί τεράστιες καθυστερήσεις: οριοθέτηση ρεμάτων, κυκλοφοριακές ρυθμίσεις, εγκρίσεις που κρατούν μήνες.

Καταργούνται. Οι αρμοδιότητές τους μεταφέρονται στις αιρετές Περιφέρειες, μαζί με το προσωπικό που τις ασκεί σήμερα και τους αντίστοιχους πόρους, ώστε να εξαλειφθούν οι επικαλύψεις, οι καθυστερήσεις και η πολυδιάσπαση ευθυνών. Εξαιρείται περιορισμένος αριθμός αρμοδιοτήτων υπερτοπικής σημασίας, οι οποίες μεταφέρονται στα αρμόδια υπουργεία. Η κατάργησή τους ενισχύει τον δημοκρατικό έλεγχο, αφού οι αποφάσεις θα λαμβάνονται από αιρετά όργανα που λογοδοτούν στους πολίτες και όχι από διορισμένες διοικητικές δομές.

A.3 - ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ

Ο έλεγχος νομιμότητας θεσμοθετείται σωστά. Το **άρθρο 102 του Συντάγματος** επιβάλλει κρατική εποπτεία στους ΟΤΑ, η οποία συνίσταται αποκλειστικά σε έλεγχο νομιμότητας.

Είναι συνταγματική επιταγή, δεν αίρεται με απλό νόμο.

Σήμερα τον ασκούν οι ίδιες οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, μεταβατικά, εδώ και δεκαπέντε χρόνια.

Η λύση είναι ήδη γραμμένη, δύο φορές. Ο **Καλλικράτης** (ν. 3852/2010, άρθρα 214-218) προέβλεψε **επτά Αυτοτελείς Υπηρεσίες Εποπτείας ΟΤΑ**, με επικεφαλής τον **Ελεγκτή Νομιμότητας**. Ο **Κλεισθένης Ι** (ν. 4555/2018, άρθρα 108-115) τις επανέφερε ως αποκεντρωμένες υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών, υπαγόμενες απευθείας στον Υπουργό, με επικεφαλής τον **Επόπτη ΟΤΑ**. Καμία από τις δύο δεν λειτούργησε ποτέ.

Τις ενεργοποιούμε. Αυτοτελείς υπηρεσίες με ένα και μόνο αντικείμενο, τον έλεγχο νομιμότητας, και **μόνο για τις πράξεις που ορίζει το Σύνταγμα**. Χωρίς τις δεκάδες άλλες αρμοδιότητες που φόρτωσαν τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και τις μετέτρεψαν από εγγυητή της νομιμότητας σε γραφειοκρατικό φίλτρο.

Η Ελλάδα χρειάζεται λιγότερη γραφειοκρατία, περισσότερη αποκέντρωση και περισσότερη εμπιστοσύνη στις τοπικές κοινωνίες.

A.4 Ο ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ: ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΤΑΞΗ ΜΕΓΕΘΟΥΣ

Τα συγκριτικά στοιχεία καταδεικνύουν ότι **δεν υπάρχει ενιαίο ευρωπαϊκό πρότυπο** ως προς τον αριθμό ή το μέγεθος των δήμων. Κάθε χώρα διαμόρφωσε το αυτοδιοικητικό της σύστημα με βάση τις ιστορικές, γεωγραφικές, δημογραφικές και διοικητικές της ιδιαιτερότητες. Ενδεικτικά: η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει περίπου **90.000 δήμους με μέσο πληθυσμό 5.600 κατοίκους**, ενώ η Ελλάδα **332 δήμους με μέσο πληθυσμό πάνω από 30.000**.

Εκείνο που διαφοροποιεί τα επιτυχημένα μοντέλα δεν είναι ο μέσος πληθυσμός ανά δήμο. **Είναι ο τρόπος οργάνωσης και κατανομής των αρμοδιοτήτων** μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων διακυβέρνησης. Στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες οι μικροί δήμοι δεν λειτουργούν ως πλήρεις διοικητικές μονάδες: συμμετέχουν σε διαδημοτικά ή περιφερειακά σχήματα που αναλαμβάνουν τις εξειδικευμένες και υψηλού κόστους υπηρεσίες. Έτσι διατηρούν την εγγύτητα με τον πολίτη **χωρίς να θυσιάζεται η αποτελεσματικότητα**.

A.4 - Ο ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ: ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΤΑΞΗ ΜΕΓΕΘΟΥΣ

Η κατεύθυνσή μας, λοιπόν, δεν είναι λιγότεροι και μεγαλύτεροι δήμοι.

Είναι δήμοι με όρους πραγματικής τοπικής κοινωνίας, και αυτό σε αρκετές περιπτώσεις σημαίνει περισσότερους και μικρότερους από τους σημερινούς καλλικρατικούς. Δεν είναι θεωρητικό το ζήτημα.

Στον Δήμο Βάρης-Βούλας -Βουλιαγμένης, η Βάρη δεν μοιάζει με τις δύο άλλες: πίσω από τον παραλιακό άξονα της Βούλας και της Βουλιαγμένης, στους πρόποδες του Υμηττού, ένας τόπος με αραιή δόμηση, αγροτικό παρελθόν και ανάγκες που δεν έχουν σχέση με τον συμπαγή αστικό ιστό δίπλα του. Ο Δήμος Κύμης-Αλιβερίου ενώνει δεκάδες οικισμούς και δύο πόλεις που ανταγωνίζονται μεταξύ τους. Στον Δήμο Μετεώρων, με έδρα την Καλαμπάκα, υπάρχουν χωριά που απέχουν έως και ογδόντα χιλιόμετρα από την έδρα τους. Στον Δήμο Ωρωπού, η Ιπποκράτειος Πολιτεία και η Σκάλα Ωρωπού δεν έχουν σχέση μεταξύ τους, με κοινωνίες που κινούνται με διαφορετικές ταχύτητες. Το ίδιο ισχύει στον Δήμο Διονύσου. Και ο Δήμος Μάνδρας-Ειδυλλίας εκτείνεται από τον Κορινθιακό Κόλπο έως τα όρια της Ελευσίνας.

Σε καμία από αυτές τις περιπτώσεις δεν ευθύνεται η δημοτική αρχή. Όσο φιλότιμη και ικανή κι αν είναι, ο τρόπος με τον οποίο συνενώθηκαν αυτοί οι δήμοι δεν της δίνει τη δυνατότητα να καλύψει τον τόπο της. Το πρόβλημα είναι ο χάρτης. Η τάξη μεγέθους. Αν λειτουργήσουν σωστά οι κοινότητες και τα τοπικά διαμερίσματα, δεν χρειάζονται περισσότεροι από 100 έως 150 νέοι δήμοι, σε κάθε περίπτωση λιγότεροι από 500 συνολικά.

Δεν θέτουμε πληθυσμιακά κατώφλια.

Τα κριτήρια κάθε μεταβολής είναι ο πληθυσμός, η γεωγραφική έκταση, η ιστορία, ο πολιτισμός και η παραγωγική συνεκτικότητα του τόπου, με επιστημονική τεκμηρίωση.

Τα νησιά εξαιρούνται. Για πολλούς λόγους, εθνικούς, κοινωνικούς και γεωπολιτικούς, συνεχίζουν να λειτουργούν ως ενιαίοι δήμοι. Και στους δήμους που στερούνται τεχνικής ή διοικητικής επάρκειας, η απάντηση δεν είναι η αναγκαστική συνένωση. Είναι η δικτύωση, και την περιγράφουμε στον Πυλώνα Γ'. Γι' αυτό στηρίζουμε την αποκέντρωση και την ενδοδημοτική αποκέντρωση, ώστε ο πολίτης να βρίσκεται κοντά στη διοίκηση του τόπου του και να αισθάνεται μέρος της, όχι αποξενωμένος από αυτήν. Την περιγράφουμε στον Πυλώνα Β'.

A.5 Ο ΝΕΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Ο Νέος Κώδικας Αυτοδιοίκησης που κατατέθηκε στη Βουλή παρουσιάζεται από την κυβέρνηση της ΝΔ ως μεγάλη θεσμική αλλαγή. **Δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες της Αυτοδιοίκησης.**

Ο υπουργός και η κυβέρνηση πέτυχαν να συμμαζέψουν τις διάσπαρτες νομοθετικές διατάξεις σε ένα ενιαίο κείμενο, με ένα πιο σαφές θεσμικό πλαίσιο. Ήταν αναγκαίο, και μπράβο τους. Μέχρι εκεί όμως. Έγινε μια καλή κωδικοποίηση χωρίς καμία τομή και χωρίς καμία ενίσχυση της αυτοδιοίκησης. Συνεχίζουν να λείπουν οι πόροι, οι αρμοδιότητες και η εμπιστοσύνη. Τα χρήματα είναι ανεπαρκή και η αυτοδιοίκηση εξαρτημένη πάλι από το κεντρικό κράτος.

Η μεγάλη μεταρρύθμιση που εξαγγέλθηκε εδώ και **επτά χρόνια δεν έγινε ποτέ.**

Χρειάζεται νέος Κώδικας που να φέρνει πραγματικές τομές. Και όπου το ισχύον συνταγματικό πλαίσιο εμποδίζει, χρειάζεται **συνταγματική αναθεώρηση**, ιδίως των άρθρων 101 και 102. Το μεγαλύτερο μέρος όσων προτείνουμε γίνεται με νόμο. Η αναθεώρηση είναι το επιστέγασμα, όχι η προϋπόθεση.

ΠΥΛΩΝΑΣ Β΄ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Ξεκινάμε από το μικρότερο και πάμε προς το μεγαλύτερο. Γιατί εκεί, στη μικρή κοινότητα, **φαίνεται καθαρότερα τι σημαίνει «αυτοδιοίκηση» και τι σημαίνει η απουσία της. Είναι το κεφάλαιο της ενδοδημοτικής αποκέντρωσης.**

B.1 ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ: ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΧΩΡΙΣ ΦΩΝΗ

Οι χιλιάδες μικρές κοινότητες της χώρας αντιμετωπίζουν εδώ και δεκαετίες τη δημογραφική και αναπτυξιακή εγκατάλειψη.

Έως τώρα τα μέλη των τοπικών κοινοτήτων εκλέγονταν με τα ψηφοδέλτια των επικεφαλής υποψηφίων δημάρχων. Η κατάσταση αυτή μετέτρεψε τα μέλη των κοινοτήτων σε **ψηφολέκτες** κάθε συνδυασμού. Ο κοινοτικός σύμβουλος δεν λογοδοτούσε στο χωριό του. Λογοδοτούσε σε αυτόν που τον έβαλε στο ψηφοδέλτιο.

B.2 ΑΥΤΟΤΕΛΗΣ ΚΑΛΠΗ

Η ανατροπή αυτής της κατάστασης επιβάλλει την εκλογή των συμβουλίων των κοινοτήτων σε ξεχωριστή κάλπη και με διαφορετικό εκλογικό σύστημα: είτε με απλή αναλογική και χωριστά ψηφοδέλτια, είτε με ενιαίο ψηφοδέλτιο και περιορισμένη σταυροδοσία.

Είναι μια αλλαγή που φαίνεται τεχνική και είναι πολιτική. Από τη στιγμή που ο κοινοτικός σύμβουλος εκλέγεται από τους κατοίκους και μόνο, **το αντικείμενό του γίνεται το χωριό** και όχι η παράταξη. Με αυτόν τον τρόπο θα υπάρξει σημαντική στροφή στη συμμετοχή και στην ενασχόληση των κατοίκων με τα πραγματικά τους προβλήματα.

B.3 ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ, ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Η φωνή χωρίς ταμείο είναι διακόσμηση. Γι' αυτό, μαζί με την κάλπη:

- **Ενισχυμένες αρμοδιότητες** των συμβουλίων των τοπικών κοινοτήτων, για άμεση παρέμβαση στα προβλήματα της καθημερινότητας.
- **Ξεχωριστός προϋπολογισμός** που εγγυάται την οικονομική τους δυνατότητα.
- **Ειδικό θεσμικό και χρηματοδοτικό πρόγραμμα για όλες τις μικρές κοινότητες, με ετήσια απευθείας χρηματοδότηση από το Υπουργείο Εσωτερικών.** Απευθείας σημαίνει χωρίς ενδιάμεσο, χωρίς αίτημα, χωρίς εύνοια.
- **Δεσμευτική εγγραφή** των συγκεκριμένων έργων που αποφασίζονται στη συνέλευση κάθε τοπικής κοινότητας, με τη διαδικασία του συμμετοχικού προϋπολογισμού.

Σήμερα οι δημοτικές αρχές δεν έχουν ουσιαστική παρουσία και δραστηριότητα στο περιβάλλον των τοπικών κοινοτήτων. Αυτό το αποκαθιστά. Και δίνει **πραγματική ώθηση στην αναζωογόνηση** της ελληνικής υπαίθρου.

B.4 ΕΠΑΝΑΦΟΡΑ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ

Ο νόμος Λιβάνιου καταργεί τα παλιά τοπικά διαμερίσματα, τα οποία εκλέγονταν μαζί με τα δημοτικά συμβούλια. Οι παλιοί καλλικρατικοί δήμοι είχαν τη δυνατότητα να εκφέρουν λόγο στον προϋπολογισμό και να αποφασίζουν για κάποια θέματα του διαμερίσματος. Ένας αριθμός δημοτικών συμβούλων, αναλογικός με τον πληθυσμό κάθε ενότητας, εκλεγόταν από το κάθε διαμέρισμα.

Ο νέος νόμος το κατάργησε, θεωρώντας ουσιαστικά ότι μετά από δεκαοκτώ χρόνια λειτουργίας όλα έχουν ομογενοποιηθεί και δεν υπάρχει κανένας λόγος ύπαρξης τοπικών διαχωρισμών. Δεν έχουν. Το γεγονός αυτό αποθαρρύνει τους κατοίκους, ιδιαίτερα των μικρών διαμερισμάτων, και λειτουργεί σε βάρος της δημοκρατίας.

Είναι αλήθεια ότι οι δήμαρχοι δεν φρόντισαν να λειτουργήσουν αυτά τα όργανα: δεν έδωσαν πόρους, δεν έδωσαν αρμοδιότητες και, γενικά, τα απαξίωσαν. Η απάντηση σε ένα όργανο που απαξιώθηκε δεν είναι η κατάργησή του. **Είναι να του δοθεί περιεχόμενο.**

Τα επαναφέρουμε με ουσιαστικές λειτουργίες, ουσιαστικό λόγο στα έργα του δήμου και δικό τους προϋπολογισμό.

ΠΥΛΩΝΑΣ Γ΄ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΔΙΑΔΗΜΟΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΙΣΟΤΗΤΑ

Γ.1 Η ΑΡΧΗ: ΠΟΛΥΕΠΙΠΕΔΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Τα δύο μεγάλα ζητήματα αυτού του πυλώνα φαίνονται άσχετα μεταξύ τους. Το κυκλοφοριακό της Αθήνας και η ύδρευση ενός μικρού νησιού δεν μοιάζουν. Έχουν όμως την ίδια δομή: είναι προβλήματα που **δεν λύνονται στα όρια ενός δήμου** και ταυτόχρονα **δεν πρέπει να ανέβουν στο κεντρικό κράτος**.

Αυτό είναι το αντικείμενο της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, το τρίτο από τα έξι χαρακτηριστικά του νέου χάρτη. Τα επίπεδα δεν λειτουργούν ανταγωνιστικά αλλά συνεργατικά. Και το εργαλείο είναι ένα, με ένα όνομα: **ο σύνδεσμος δήμων**.

Το Σύνταγμα της χώρας προβλέπει μόνο δύο βαθμούς αυτοδιοίκησης και δεν προβλέπει μητροπολιτικούς δήμους. **Ο σύνδεσμος καλύπτει ακριβώς αυτό το κενό, χωρίς να δημιουργεί τρίτο διοικητικό βαθμό.**

Γ.2 ΙΣΧΥΡΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ, ΣΕ ΟΛΗ ΤΗ ΧΩΡΑ

Δεν μιλάμε μόνο για την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Ισχυροί σύνδεσμοι χρειάζονται παντού, σε κάθε λειτουργική γεωγραφική ενότητα και είναι το εργαλείο που επιτρέπει σε έναν μικρό δήμο να παρέχει υπηρεσίες που μόνος του δεν σκκώνει.

Τι αναλαμβάνουν οι σύνδεσμοι:

- **Χωροταξικός σχεδιασμός** και μεγάλες υποδομές.
- **Μετακινήσεις και συγκοινωνίες.**
- **Ύδατα:** ύδρευση, αποχέτευση, δίκτυα ομβρίων, αντιπλημμυρική θωράκιση.
- **Διαχείριση απορριμμάτων και κυκλική οικονομία**, με ψηφιακό συντονισμό και πλήρη διαλειτουργικότητα των συστημάτων.
- **Πολιτική προστασία**, με ισχυρά **Διαδημοτικά Επιχειρησιακά Κέντρα Πολιτικής Προστασίας (ΔΕΚΕΠΠ)**, ένα ανά Περιφερειακή Ενότητα, χρηματοδοτούμενα ως πρόσθετο εξειδικευμένο ποσό στους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους.
- **Περιβάλλον.**
- **Ενεργειακές κοινότητες**, ανά Περιφερειακή Ενότητα (Πυλώνας Ε΄).
- **Κοινωνική συνοχή**, με Εθνικό Μηχανισμό Συντονισμού μεταξύ Υπουργείου, Περιφερειών και Δήμων για αποτελεσματικότερη πολιτική πρόνοιας.

Και οτιδήποτε άλλο ξεπερνά τα όρια του κάθε δήμου ξεχωριστά.

Τεχνική επάρκεια, όχι μόνο αρμοδιότητες. Οι σύνδεσμοι είναι η απάντηση στο πρόβλημα των μικρών δήμων: μόνιμες διαδημοτικές δομές που παρέχουν ισχυρή τεχνική υποστήριξη, ώστε οι μικρότεροι Δήμοι να ωριμάζουν και να εκτελούν έργα. Κοινές τεχνικές και οικονομικές υπηρεσίες, κοινές αναθέτουσες αρχές. **Ένας δήμος που δεν έχει μηχανικό δεν έχει και έργα**, όσα χρήματα κι αν του δώσεις.

Γ.3 ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ: ΑΘΗΝΑ ΚΑΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Η εφαρμογή της μητροπολιτικής διακυβέρνησης γίνεται σταδιακά και με διαφοροποιημένη προσέγγιση, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά κάθε αστικού κέντρου. Ως πρώτο στάδιο, θεσμοθετείται στην **Αθήνα**

Γ.3 - ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ: ΑΘΗΝΑ ΚΑΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

και τη **Θεσσαλονίκη**, όπου το μέγεθος, η πολυπλοκότητα των αστικών λειτουργιών και τα υπερτοπικά προβλήματα καθιστούν αναγκαίο έναν ενιαίο μηχανισμό συντονισμού και στρατηγικού σχεδιασμού.

Το καταλληλότερο μοντέλο για την ελληνική περίπτωση είναι ο **ευέλικτος μητροπολιτικός σύνδεσμος**, δηλαδή μια ενισχυμένη μορφή διαδημοτικής συνεργασίας. Και εδώ χρειάζεται μια ρητή διευκρίνιση: ο φορέας είναι **σύνδεσμος δήμων, όχι η Περιφέρεια**. Η μητροπολιτική λειτουργία ανήκει στους δήμους που την υφίστανται, όχι σε ένα υπερκείμενο επίπεδο που θα την ασκούσε από απόσταση.

- **Θεσσαλονίκη:** μητροπολιτικός σύνδεσμος με τη συμμετοχή των 11 δήμων της μητροπολιτικής περιοχής.
- **Αθήνα:** μητροπολιτικός σύνδεσμος με τη συμμετοχή των δήμων του Νομού Αττικής.
- **Πάτρα, Ηράκλειο, Λάρισα, Βόλος:** προηγείται η αξιολόγηση της εφαρμογής στα δύο μεγάλα κέντρα και η εκτίμηση της χωρικής τους ταυτότητας, της αναπτυξιακής τους δυναμικής και του βαθμού στον οποίο εμφανίζουν πραγματικά μητροπολιτικά χαρακτηριστικά. Στο μεταξύ καλύπτονται από ενισχυμένους συνδέσμους διαδημοτικής συνεργασίας.

Αρμοδιότητες του μητροπολιτικού συνδέσμου: χωροταξικός σχεδιασμός, μεταφορές και κινητικότητα, μεγάλες υποδομές, ύδατα και αντιπλημμυρική προστασία, περιβαλλοντική προστασία, πολιτική προστασία, διαχείριση κοινόχρηστων και παράκτιων χώρων. **Χωρίς να υποκαθιστά τις αρμοδιότητες των επιμέρους δήμων** στις τοπικές τους λειτουργίες.

Η μητροπολιτική διακυβέρνηση δεν είναι μόνο εργαλείο διοικητικής αποτελεσματικότητας. **Είναι και θεσμός ενίσχυσης της δημοκρατικής διακυβέρνησης.** Η οργάνωση των μεγάλων αστικών περιοχών σε μητροπολιτικό επίπεδο μπορεί να ενδυναμώσει τη συμμετοχή των πολιτών στον σχεδιασμό και στη λήψη των αποφάσεων που αφορούν την πόλη τους. **Σε μια περίοδο που η εμπιστοσύνη προς τους θεσμούς δοκιμάζεται, αυτό δεν είναι δευτερεύον.**

Γ.4 ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΟΡΕΙΝΟΤΗΤΑ

Η εδαφική ισότητα δεν επιτυγχάνεται με ομοιόμορφες διοικητικές δομές. Χρειάζεται διαφοροποίηση, και η διαφοροποίηση είναι προϋπόθεση ουσιαστικής ισότητας στο αποτέλεσμα.

Γ.4 - ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΟΡΕΙΝΟΤΗΤΑ

Οι σύνδεσμοι δήμων του Γ.2 είναι το εργαλείο και εδώ, με το αντικείμενο προσαρμοσμένο στη γεωγραφία: διανησιωτικές μεταφορές, λιμενικές υποδομές και υδατική επάρκεια στα νησιά, χειμερινή συντήρηση και προσβασιμότητα, δασική και υδατική διαχείριση, πρόληψη πυρκαγιών και κινητές μονάδες υγείας στην ορεινή Ελλάδα.

Δίκαιη χρηματοδότηση. Αλλάζει το μοντέλο υπολογισμού.

Οι πόροι δεν κατανέμονται μόνο με βάση τον πληθυσμό, αλλά με βάση το **υψόμετρο**, τη **διασπορά των οικισμών** και τον **πραγματικό πληθυσμό** κάθε περιοχής.

Ταμείο Περιφερειακής Συνοχής. Απαιτείται η δημιουργία Ταμείου Περιφερειακής Συνοχής που θα ενισχύει τους **ορεινούς, νησιωτικούς και μειονεκτικούς δήμους**, ώστε να μην διευρύνονται οι ανισότητες μεταξύ ισχυρών και αδύναμων περιοχών.

Γ.5 ΕΘΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ

Δεν αρκεί να μεταφέρουμε αρμοδιότητες πιο κοντά στον πολίτη. Οφείλουμε να διασφαλίσουμε ότι ο τόπος κατοικίας του δεν θα καθορίζει τις ευκαιρίες και τα δικαιώματά του. Μπορούμε να κάνουμε ακόμη ένα αποφασιστικό βήμα: να θεμελιώσουμε την **Εθνική Πολιτική Γεωγραφικής Ισότητας**.

Η Γεωγραφική Ισότητα δεν αφορά μόνο τα νησιά. Αφορά την ορεινή Ελλάδα, τις παραμεθόριες περιοχές, τις μικρές κοινότητες, κάθε τόπο που δοκιμάζεται από την απόσταση, τη δημογραφική συρρίκνωση και την άνιση πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες.

Αυτό σημαίνει ότι κάθε δημόσια πολιτική πρέπει να σχεδιάζεται και να αξιολογείται με γνώμονα τις γεωγραφικές της επιπτώσεις. Οι μεταφορές, η υγεία, η παιδεία, η στέγαση, η πολιτική προστασία, η ψηφιακή πρόσβαση και η ανάπτυξη **δεν μπορούν να σχεδιάζονται με τα ίδια κριτήρια για το κέντρο μιας μεγάλης πόλης και για ένα μικρό νησί ή ένα απομακρυσμένο ορεινό χωριό.**

Τέσσερις θεσμικές δεσμεύσεις:

- 1. Καμία δημόσια πολιτική χωρίς Εκτίμηση Γεωγραφικών Επιπτώσεων.**
- 2. Νέα κριτήρια κατανομής πόρων με βάση τις γεωγραφικές ανισότητες.**
- 3. Εθνικό Παρατηρητήριο Γεωγραφικής Ισότητας με μετρήσιμους δείκτες.**
- 4. Αναβάθμιση της νησιωτικής πολιτικής σε ισχυρό επιτελικό θεσμό,** που θα συντονίζει οριζόντια όλες τις πολιτικές οι οποίες επηρεάζουν τις νησιωτικές και απομακρυσμένες περιοχές.

Γ.5 - ΕΘΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ

Η Αυτοδιοίκηση μπορεί και πρέπει να γίνει ο **βασικός εκφραστής αυτής της πολιτικής**, γιατί γνωρίζει καλύτερα από οποιονδήποτε τις πραγματικές ανάγκες κάθε τοπικής κοινωνίας.

Η επιτυχία της μεταρρύθμισης δεν θα κριθεί μόνο από το πόσες αρμοδιότητες θα μεταφερθούν ή πόσοι πόροι θα διατεθούν. Θα κριθεί από το αν ένας νέος άνθρωπος θα μπορεί να επιλέξει να ζήσει, να εργαστεί και να δημιουργήσει στον τόπο του, **χωρίς η γεωγραφία να αποτελεί εμπόδιο στις προοπτικές του.**

Γ.6 Ο Β΄ ΒΑΘΜΟΣ: ΤΙ ΚΑΝΟΥΝ ΟΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ

Οι Περιφέρειες είχαν μέχρι τώρα σημαντική χρηματοδότηση από τα περιφερειακά ταμεία μέσω του ΕΣΠΑ. Αυτή τη στιγμή γίνεται μια προσπάθεια σε όλη την Ευρώπη τα χρήματα αυτά να κατευθύνονται στο κεντρικό κράτος και όχι στις Περιφέρειες. Προς αυτή την κατεύθυνση πιέζουν δεξιές και ακροδεξιές κυβερνήσεις, επιδιώκοντας ακόμη μεγαλύτερο συγκεντρωτισμό και έλεγχο των οικονομικών πόρων.

Δεν είναι υπόθεση επί χάρτου. Στο νέο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο η Πολιτική Συνοχής υποχωρεί **από το 37% στο 10%** του προϋπολογισμού, ενώ το νέο Ταμείο Ανταγωνιστικότητας των **400 δισ. ευρώ** δεν έχει γεωγραφικές ρήτρες. **Είμαστε κάθετα αντίθετοι σε αυτή την προοπτική.**

Ταυτόχρονα, οι Περιφέρειες της χώρας οφείλουν να αντιμετωπίζουν τους πόρους που λαμβάνουν ως εργαλείο για τη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των ΟΤΑ Α΄ βαθμού και για την υλοποίηση αναπτυξιακών έργων περιφερειακής κλίμακας (το κυκλοφοριακό, τα έργα αποχέτευσης, τα δίκτυα ομβρίων, οι παρεμβάσεις για την κλιματική αλλαγή) και όχι ως μέσο χρηματοδότησης μικρών έργων των δήμων, που διαμορφώνει σχέση εξάρτησης της πρωτοβάθμιας από τη δευτεροβάθμια αυτοδιοίκηση, με ό,τι αυτό συνεπάγεται και σε εκλογικό επίπεδο.

Ο Πυλώνας Ε΄ λύνει ακριβώς αυτό, **δίνοντας στους Δήμους δικό τους κατοχυρωμένο μερίδιο.**

Και μια ουσιαστική ενίσχυση του Β΄ βαθμού. Με την κατάργηση των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων (Α.3), οι Περιφέρειες αναλαμβάνουν τις αρμοδιότητες που σήμερα ασκεί ένας διορισμένος μηχανισμός: χωροταξικά και πολεοδομικά, περιβαλλοντικές αδειοδοτήσεις, δασικά, υδατικοί πόροι, οριοθέτηση ρεμάτων. Εξαιρούνται οι υπερτοπικές, όπως ορίζεται στο Α.3. Και τις αναλαμβάνουν **μαζί με το προσωπικό και τους αντίστοιχους πόρους.** Χωρίς αυτά, η κατάργηση θα ήταν μετακίνηση ενός προβλήματος από το ένα γραφείο στο άλλο.

Έτσι κλείνει η εικόνα των επιπέδων. Το κεντρικό κράτος σχεδιάζει, νομοθετεί και εγγυάται. Η Περιφέρεια προγραμματίζει και εκτελεί ό,τι έχει περιφερειακή κλίμακα. Ο Δήμος διοικεί τον τόπο. Και ο έλεγχος νομιμότητας βγαίνει από τη

ΠΥΛΩΝΑΣ Δ΄ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Δ.1 ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ: ΟΚΤΩ ΣΗΜΕΙΑ

Η Λισαβόνα τρέχει συμμετοχικό και «πράσινο» προϋπολογισμό από το **2008**.

Η Μαδρίτη με το *Decide Madrid* επέτρεψε τη μαζική ψηφιακή συμμετοχή.

Το Ρέικιαβικ καθιέρωσε μόνιμο ψηφιακό δίαυλο με σύστημα επιχειρηματολογίας υπέρ και κατά. **Το Γκντανσκ** αξιοποιεί συνελεύσεις πολιτών με κλήρωση για σύνθετα διχαστικά ζητήματα. **Το Πόρτο Αλέγκρε** συνέδεσε τις λαϊκές συνελεύσεις γειτονιάς με την ανακατανομή πόρων στις φτωχότερες περιοχές.

Το κοινό τους στοιχείο δεν είναι η ψηφιακή πλατφόρμα. Πλατφόρμες υπάρχουν και εδώ. Είναι ότι η συμμετοχή συνοδεύεται από **πραγματικές αρμοδιότητες και δέσμευση της διοίκησης** και αποφεύγει τις συμβολικές διαβουλεύσεις χωρίς αντίκρισμα.

Με βάση αυτές τις πρακτικές, προτείνουμε πλαίσιο **οκτώ σημείων**:

- 1. Θεσμική δέσμευση, όχι απλή διαβούλευση.** Ο δήμος ορίζει εκ των προτέρων ποιο μέρος της απόφασης μεταφέρεται στους πολίτες: προτεραιότητες έργων, ιεράρχηση προτάσεων, συμβουλευτική γνώμη ή έλεγχος υλοποίησης.

Δ.1 - ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ: ΟΚΤΩ ΣΗΜΕΙΑ

- 2. Δεσμευτικός συμμετοχικός προϋπολογισμός.** Κάθε δήμος δεσμεύει ετησίως συγκεκριμένο ποσοστό του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων ή του Τεχνικού Προγράμματός του, ώστε οι ίδιοι οι πολίτες να αποφασίζουν για έργα τοπικής σημασίας, μέσα από ανοικτές διαδικασίες υποβολής προτάσεων, τεχνικής αξιολόγησης και δημόσιας ψηφοφορίας.
- 3. 3.Υβριδική συμμετοχή.** Ψηφιακή πλατφόρμα, φυσικές συνελεύσεις, ΚΕΠ και δημοτικά σημεία υποστήριξης, κινητές ομάδες ενημέρωσης. Να λειτουργούν μαζί, ώστε να μην αποκλείονται ηλικιωμένοι, άτομα χωρίς ψηφιακές δεξιότητες και κοινωνικά ευάλωτες ομάδες.
- 4. Αιτιολογημένη απάντηση της διοίκησης.** Κάθε πρόταση που απορρίπτεται συνοδεύεται από τεχνική, οικονομική ή νομική αιτιολόγηση. Η σιωπή της διοίκησης είναι βασικός μηχανισμός πολιτικής αποξένωσης.
- 5. Δημόσια παρακολούθηση υλοποίησης.** Πίνακας έργων με στάδιο υλοποίησης, προϋπολογισμό, ανάδοχο, καθυστερήσεις και αιτία καθυστέρησης.
- 6. Κληρωτές συνελεύσεις για δύσκολα θέματα.** Για διχαστικά ή τεχνικά σύνθετα ζητήματα, μικρά αντιπροσωπευτικά σώματα πολιτών με ενημέρωση από ειδικούς και ανεξάρτητη διευκόλυνση.
- 7. Αξιολόγηση και δημοσιοποίηση δεδομένων.** Κάθε κύκλος συμμετοχής αξιολογείται με δείκτες συμμετοχής, κοινωνικής αντιπροσωπευτικότητας, ποσοστού υλοποίησης, χρόνου απάντησης και εμπιστοσύνης των πολιτών.
- 8. Τοπικά δημοψηφίσματα** με αποφασιστικό χαρακτήρα.

Δ.2 ΤΑ ΤΟΠΙΚΑ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑΤΑ

Τα τοπικά δημοψηφίσματα θα μπορούν να έχουν αποφασιστικό χαρακτήρα. Η συλλογή του προβλεπόμενου αριθμού υπογραφών από τους πολίτες θα συνεπάγεται την υποχρεωτική εκκίνηση της διαδικασίας, χωρίς να ματαιώνεται για δυσανάλογους τυπικούς λόγους.

Το παράδειγμα της Θεσσαλονίκης ανέδειξε τα όρια του σημερινού θεσμικού πλαισίου. Το αίτημα υπήρχε, οι υπογραφές υπήρχαν, το δημοψήφισμα δεν έγινε. Επιβεβαιώνει την ανάγκη ενίσχυσης των εργαλείων άμεσης δημοκρατίας.

Δ.3 ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

- **Υποχρεωτικός ετήσιος δημόσιος απολογισμός** της δημοτικής και της περιφερειακής αρχής, σε ανοικτή συνεδρίαση με δημόσια συζήτηση.
- **Αναβάθμιση του Συμπαραστάτη του Δημότη και του Πολίτη**, ώστε να λειτουργεί ως πραγματικός θεσμός προστασίας και όχι ως διακοσμητικός τίτλος.

Δ.4 ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Το προτεινόμενο από το νομοσχέδιο εκλογικό σύστημα **δεν έχει τη συναίνεση κανενός συλλογικού οργάνου της αυτοδιοίκησης**. Η κατάργηση του δεύτερου γύρου των δημοτικών εκλογών είναι ένα εφεύρημα για να ενισχύσει τη σημερινή υπεροπλία της ΝΔ σε δήμους και περιφέρειες.

Δεν μπορεί δήμαρχοι και περιφερειάρχες να μην έχουν την εμπιστοσύνη της πλειοψηφίας των πολιτών, τη στιγμή που καλούνται να διοικήσουν για μια πενταετία. Απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία. Το σύστημα των δύο γύρων εφαρμόστηκε με μικροαλλαγές στη χώρα τα τελευταία **50 χρόνια** και λειτούργησε αποτελεσματικά.

Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΜΑΣ

- **Εκλογή Δημάρχου και Περιφερειάρχη με 50% συν έναν.** Αν αυτό δεν επιτυγχάνεται στον πρώτο γύρο, ακολουθεί δεύτερος γύρος μεταξύ των δύο πρώτων.
- **Καμία εκλογική βάση για την είσοδο στο δημοτικό συμβούλιο.** Χωρίς όριο 3%, χωρίς κανένα όριο. Μια παράταξη που παίρνει έδρα με τους ψήφους των δημοτών μπαίνει στο συμβούλιο.

Και ένα ερώτημα που το θέτουμε ανοιχτά. Πέρα από την επαναφορά του διγύρου, αξίζει να συζητηθεί η μετάβαση σε **πραγματική απλή αναλογική** στην Αυτοδιοίκηση, με την προϋπόθεση ότι παράγει βιώσιμη και πραγματική διοίκηση. Θα μπορούσαμε να συζητήσουμε εκλογικά μοντέλα σαν το κυπριακό ή το γερμανικό με ενιαία λίστα. Είναι μια μεγάλη συζήτηση, και πρέπει να γίνει ανοιχτά.

ΠΥΛΩΝΑΣ Ε΄ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

Δεν μπορεί να υπάρξει πραγματική αυτοδιοίκηση χωρίς οικονομική αυτονομία. Σήμερα οι δήμοι και οι περιφέρειες εξαρτώνται σχεδόν αποκλειστικά από αποφάσεις της κεντρικής κυβέρνησης για τη χρηματοδότησή τους. **Αυτό δημιουργεί εξαρτήσεις, καθυστερήσεις και αδυναμία μακροπρόθεσμου σχεδιασμού.**

Είναι ο μόνος πυλώνας που κουβαλάει κοστολόγηση. Και τη χρειάζεται, γιατί χωρίς αυτόν όλα τα προηγούμενα μένουν στα χαρτιά.

Ε.1 ΤΟ ΚΕΝΟ, ΜΕ ΑΡΙΘΜΟΥΣ

Η έκθεση της ΚΕΔΕ το τεκμηριώνει. Ο μέσος δείκτης δημοσιονομικής αυτονομίας των Δήμων διαμορφώνεται στο **24,9%**, με τη διάμεσο στο **20%**: ο τυπικός ελληνικός δήμος χρηματοδοτεί μόνο το ένα πέμπτο των τακτικών του εσόδων από ίδιες πηγές. Και **165 δήμοι, το 50,2%** του συνόλου, έχουν δείκτη κάτω του 20%. Οι μισοί δήμοι της χώρας εξαρτώνται σχεδόν αποκλειστικά από κρατικές επιχορηγήσεις για να λειτουργήσουν.

Η ίδια έκθεση αποτιμά τη χρηματοδοτική απόκλιση:

- πάνω από 1,3 δισ. ευρώ για την κάλυψη του λειτουργικού κόστους,
- πάνω από 1,2 δισ. ευρώ για τις αναγκαίες επενδυτικές δαπάνες, τη βελτίωση και τη συντήρηση των υποδομών.

Η ΚΕΔΕ έχει επίσης ζητήσει, με απόφαση του Διοικητικού της Συμβουλίου, την απόδοση του Τέλους Ανθεκτικότητας στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, μέτρα για τις ενεργειακές δαπάνες των δήμων και των ΔΕΥΑ, και νέο Αναπτυξιακό Πρόγραμμα για τις τοπικές υποδομές σε αντικατάσταση του «Αντώνης Τρίτσης».

Ε.2 Η ΛΟΓΙΚΗ: ΟΙ ΚΑΠ ΚΑΤΟΧΥΡΩΝΟΝΤΑΙ

Οι Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι, περίπου **2 δισ. ευρώ ετησίως**, φτάνουν στην πράξη μόνο για να λειτουργήσουν οι δήμοι: μισθοδοσία, καθαριότητα, φωτισμός, τρέχουσα λειτουργία. Δεν αφήνουν τίποτα για επένδυση. Ο δήμος που θέλει να θωρακίσει αντισεισμικά ένα σχολείο ή να αλλάξει το δίκτυο ύδρευσης δεν έχει από πού.

Κατοχυρώνουμε ότι οι ΚΑΠ δεν πρόκειται να μειωθούν, και εξετάζουμε την αύξησή τους ώστε να καλύπτουν τις πραγματικές ανάγκες της Αυτοδιοίκησης. Και κάνουμε ένα βήμα ακόμη: τους **θεσμοθετούμε ως εξασφαλισμένο ποσοστό του ΑΕΠ**, χωρίς να μπορεί κάθε υπουργός και κάθε κυβέρνηση να τους μεταβάλλει κατά την κρίση της. Ο δήμαρχος πρέπει να ξέρει τι έχει, όχι να το μαθαίνει κάθε Δεκέμβριο.

Οι προτάσεις που ακολουθούν συγκροτούν, δίπλα στους ΚΑΠ, ένα δεύτερο και αποκλειστικά **επενδυτικό** σκέλος: κατοχυρωμένο, μόνιμο, προβλέψιμο. Και το κάνουν κυρίως **απελευθερώνοντας πόρους που υπάρχουν ήδη** και λιμνάζουν. Αποθεματικά. Ευρωπαϊκά κονδύλια. Τέλη που εισπράττονται από την τοπική δραστηριότητα και καταλήγουν αλλού.

Ε.3 ΤΑ ΤΕΣΣΕΡΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

1. ΟΛΟΚΛΗΡΟ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ

Απόδοση του συνόλου του τέλους ανθεκτικότητας στους Δήμους, με σημερινή βάση 582 εκ. ευρώ (προϋπολογισθέν 2025), ως αμιγές έσοδο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Κάθε Δήμος καθορίζει ο ίδιος το ύψος του και τις κατηγορίες επιβαρυνομένων, με κριτήρια που θέτει ο ίδιος στη βάση μιας τοπικής βιώσιμης αναπτυξιακής πολιτικής. Η χρηματοδότηση καλύπτει κατά βάση δαπάνες συντήρησης υποδομών.

Δεν πρόκειται για ελληνική ιδιαιτερότητα. Είναι ευρωπαϊκός κανόνας: **δεν υπάρχει ούτε μία ευρωπαϊκή χώρα στην οποία το τέλος διαμονής και ανθεκτικότητας να μην αποδίδεται στην τοπική αυτοδιοίκηση.** Και είναι λογικό. Το κόστος της τουριστικής πίεσης, απορρίμματα, ύδρευση, οδικό δίκτυο, πολιτική προστασία, το επωμίζεται ο δήμος. Όχι ο κρατικός προϋπολογισμός.

Η Ελλάδα είναι η εξαίρεση. **Αυτή την εξαίρεση καταργούμε.**

Ε.3 - ΤΑ ΤΕΣΣΕΡΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

2. ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ: 6% ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

Αύξηση των επενδυτικών πόρων που διαθέτει το Πράσινο Ταμείο στους Δήμους σε 6% των αποθεματικών του, από περίπου 2,7% σήμερα.

Υπερδιπλασιασμός. Η χρηματοδότηση καλύπτει επενδυτικές δαπάνες με περιβαλλοντικό αποτύπωμα.

Στοιχείο	Ποσό
Αποθεματικό Πράσινου Ταμείου 31.12.2024	4,8 δισ. ευρώ
Ετήσια λειτουργικά έξοδα	40 εκ. ευρώ
Ετήσια έσοδα	350-400 εκ. ευρώ
Σημερινή χρηματοδότηση προς Δήμους	~130 εκ. ευρώ (2,7% του αποθεματικού)

Το 1% του αποθεματικού αντιστοιχεί σε **48 εκ. ευρώ**. Το **6% σε 288 εκ. ευρώ ετησίως**, δηλαδή περίπου **158 εκ. επιπλέον** σε σχέση με σήμερα.

Και το Ταμείο αντέχει. Ακόμη και με αυτή την αύξηση, το ετήσιο επενδυτικό του πρόγραμμα για τους Δήμους μαζί με τα λειτουργικά του έξοδα ($288 + 40 = \mathbf{328 \text{ εκ.}}$) παραμένει κάτω από τα ετήσια έσοδά του ($350-400 \text{ εκ.}$). Το αποθεματικό συνεχίζει να αυξάνεται, απλώς πιο αργά.

Δεν υπάρχει κανένας λόγος 4,8 δισ. ευρώ να λιμνάζουν σε αποθεματικό όταν οι δήμοι δεν έχουν να συντηρήσουν τα σχολεία τους.

3. ΤΟ 40% ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΦΑΚΕΛΟΥ ΣΤΗΝ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Κατοχύρωση ότι ο Εθνικός Φάκελος της χώρας για το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2028-2034 (νέο ΕΣΠΑ) θα κατευθύνει το 40% των πόρων του στην Τοπική και Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση, εκ των οποίων τουλάχιστον 6 δισ. ευρώ, το 15% του φακέλου, αποκλειστικά για έργα Δήμων. Χωρίς επιπλέον δημοσιονομικό κόστος.

Η δέσμευση δεν αφορά μόνο ποσό. Αφορά **καθεστώς**. Σήμερα το κεντρικό κράτος εκχωρεί πόρους του ΕΣΠΑ στην Αυτοδιοίκηση κατά την κρίση του και κατά περίοδο. Το 37% που κατευθύνθηκε στις Περιφέρειες σε προηγούμενη προγραμματική περίοδο ήταν πολιτική απόφαση μιας κυβέρνησης, όχι θεσμική δέσμευση. Προτείνουμε αυτό να πάψει. Το 40% κατοχυρώνεται **υποχρεωτικά και μόνιμα**.

Με τον εθνικό φάκελο για το ΠΔΠ 2028-2034 να εκτιμάται στα **περίπου 40 δισ. ευρώ**:

Ε.3 - ΤΑ ΤΕΣΣΕΡΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Στοιχείο	Ποσοστό	Ποσό
Σύνολο Αυτοδιοίκησης	40%	~16 δισ. ευρώ
• εκ των οποίων αποκλειστικά για έργα Δήμων	15%	6 δισ. ευρώ
• για τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα	25%	~10 δισ. ευρώ

Σήμερα, με βάση την έκθεση της ΚΕΔΕ, οι Δήμοι έχουν ενταγμένα έργα στο ΕΣΠΑ και στο Ταμείο Ανάκαμψης ύψους περίπου **4,2 δισ. ευρώ**. Η μετάβαση στα 6 δισ. συνιστά **αύξηση 43%** και αντιστοιχεί κατά μέσο όρο σε **περίπου 860 εκ. ευρώ ετησίως** για τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου.

Και για τον β' βαθμό: η πρόταση δεν αφαιρεί πόρους από τις Περιφέρειες. Τους απελευθερώνει. Καθώς τα έργα των Δήμων αποκτούν δικό τους κατοχυρωμένο 15%, τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα παύουν να επιβαρύνονται με τη χρηματοδότηση δημοτικών έργων και επικεντρώνονται στα έργα περιφερειακής κλίμακας. **Οι Περιφέρειες βγαίνουν κερδισμένες δύο φορές:** παίρνουν μεγαλύτερο μερίδιο και ταυτόχρονα απαλλάσσονται από ένα βάρος που σήκωναν.

4. ΝΕΟΣ «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ»: 3,5 ΔΙΣ. ΕΥΡΩ, ΑΝΑ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΘΗΤΕΙΑ

Κατοχύρωση ότι το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης θα δεσμεύει 250 εκ. ευρώ ετησίως, τα οποία με μόχλευση μέσω δανεισμού από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων συγκροτούν νέο πρόγραμμα «Φιλόδημος» ύψους 3,5 δισ. ευρώ ανά πενταετία, δηλαδή 700 εκ. ευρώ ετησίως. Χωρίς επιπλέον δημοσιονομικό κόστος.

Στοιχείο	Ποσό
Εθνικό ΠΔΕ	~2,5 δισ. ευρώ ετησίως
Ζητούμενη δέσμευση (10%)	250 εκ. ευρώ ετησίως
x 5 έτη	1,25 δισ. ευρώ
Μόχλευση με δανεισμό από την ΕΤΕπ	2,25 δισ. ευρώ (450 εκ./έτος)
Σύνολο προγράμματος	3,5 δισ. ευρώ (700 εκ./έτος)

Ο μηχανισμός δεν είναι πρωτόγνωρος. Είναι ακριβώς αυτός με τον οποίο λειτούργησαν ο **«Φιλόδημος Ι»** και ο **«Φιλόδημος ΙΙ»**: εθνική δέσμευση από το ΠΔΕ, μόχλευση με δανεισμό από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Δεν προτείνουμε πείραμα. Προτείνουμε να ξαναδουλέψει, σε μεγαλύτερη κλίμακα, ένα εργαλείο που έχει δουλέψει.

Και το κρίσιμο: το πρόγραμμα είναι **επαναλαμβανόμενο, μία φορά ανά αυτοδιοικητική θητεία**, με προκαθορισμένα ετήσια ποσά. Κάθε δημοτική αρχή ξέρει από την πρώτη ημέρα με πόσα χρήματα σχεδιάζει για τα πέντε χρόνια που έρχονται.

Ε.4 ΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΜΕΓΕΘΟΣ

Εργαλείο	Ετησίως	Στην Πενταετία
Τέλος ανθεκτικότητας (100% στους Δήμους)	582 εκ.	2,9 δισ.
Πράσινο Ταμείο (επιπλέον πόροι, 6%)	158 εκ.	0,8 δισ.
Νέο ΕΣΠΑ / ΠΔΠ (15% αποκλειστικά για Δήμους)	~860 εκ.	4,3 δισ.
Νέος «Φιλόδημος» (ΠΔΕ + μόχλευση ΕΤΕπ)	700 εκ.	3,5 δισ.
Ενεργειακές κοινότητες, παραγόμενη αξία (Ε.6)	~300 εκ.	1,5 δισ.
Σύνολο	~2,6 δισ.	~13 δισ.

Δεκατρία δισεκατομμύρια ευρώ στους Δήμους μέσα σε μία δημοτική θητεία. Κοντά στα δεκαπέντε δισεκατομμύρια κατοχυρωμένων πόρων συνολικά.

Η διαφορά εξηγείται: τα 6 δισ. του νέου ΕΣΠΑ κατοχυρώνονται για ολόκληρη την προγραμματική περίοδο 2028-2034, δηλαδή για επτά έτη. Μέσα σε μία δημοτική πενταετία αντιστοιχούν σε 4,3 δισ. Τα υπόλοιπα τέσσερα εργαλεία είναι μόνιμα και ετήσια, άρα μετρούν πλήρως: $2,9 + 0,8 + 3,5 + 1,5 = 8,7$ δισ.

Από αυτά, **νέο δημοσιονομικό κόστος αποτελούν μόνο τα 740 εκ. ευρώ ετησίως**: το τέλος ανθεκτικότητας και οι επιπλέον πόροι του Πράσινου Ταμείου. Τα υπόλοιπα προκύπτουν από ανακατεύθυνση και απελευθέρωση πόρων που υπάρχουν ήδη, ή από αξία που παράγει η ίδια η Αυτοδιοίκηση. Όχι από νέους φόρους.

Με αυτό το πακέτο **καλύπτεται πλήρως το επενδυτικό χρηματοδοτικό κενό των 1,2 δισ. ευρώ** που τεκμηριώνει η ΚΕΔΕ, και μένει περιθώριο για τις δαπάνες συντήρησης που σήμερα αναβάλλονται χρόνο με τον χρόνο.

Ε.5 ΚΑΙ ΤΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ, ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

Το πρόβλημα των δήμων δεν είναι μόνο ότι δεν έχουν χρήματα. Είναι ότι, όταν έχουν, συχνά δεν έχουν τις μελέτες, τα στελέχη και την τεχνική υποστήριξη για να τα μετατρέψουν σε έργα. Ένα πρόγραμμα 15 δισ. ευρώ χωρίς ώριμα έργα είναι πρόγραμμα στα χαρτιά.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων **επιδοτεί, δεν δανείζει, τεχνικές βοήθειες, μελέτες και ωριμάνσεις έργων** σε όλα τα προγράμματα που χρηματοδοτεί. Αυτή τη δυνατότητα την αξιοποιούμε πλήρως και τη μετατρέπουμε σε **μόνιμο εργαλείο ωρίμανσης, οριζόντιο για όλες τις πηγές χρηματοδότησης**:

- **Ωριμάνσεις και μελέτες** για έργα κάθε πηγής: νέου ΕΣΠΑ, «Φιλόδημου», Πράσινου Ταμείου, τέλους ανθεκτικότητας.

Ε.5 - ΚΑΙ ΤΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ, ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

- **Τεχνικό σύμβουλο** στη διάθεση των μικρών και ορεινών δήμων που δεν διαθέτουν τεχνική υπηρεσία.
- **Διαδημοτικούς συνδέσμους** για την υλοποίηση προγραμμάτων που ένας δήμος μόνος δεν σκκώνει.

Δίνουμε στους δήμους και τα κεφάλαια και τα εργαλεία να τα χρησιμοποιήσουν.

Ε.6 ΕΝΕΡΓΕΙΑ: ΜΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΕ ΚΑΘΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Το ρεύμα είναι από τις μεγαλύτερες λειτουργικές δαπάνες κάθε δήμου και κάθε ΔΕΥΑ. Δημοτικός φωτισμός, αντλιοστάσια, σχολεία, κολυμβητήρια. Και είναι δαπάνη που δεν την ελέγχει κανείς τοπικά.

Η θέση μας είναι απλή: **σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα συγκροτείται ενεργειακή κοινότητα**, με τρεις θεσμικές προϋποθέσεις που το κάνουν εφικτό:

1. **Προτεραιότητα στο δίκτυο** για τις δημοτικές ενεργειακές κοινότητες, στις αιτήσεις σύνδεσης, και δέσμευση ενεργειακού χώρου για τις ανάγκες της Αυτοδιοίκησης.
2. **Επαναφορά του net metering** για τον ενεργειακό συμψηφισμό της κατανάλωσης δήμων και ΔΕΥΑ.
3. **Χρηματοδότηση** από τους πόρους του Πυλώνα Ε΄, με προτεραιότητα στους ευαίσθητους τομείς της ενέργειας και των υδάτων, και με ειδική μέριμνα για τους μικρούς ορεινούς, νησιωτικούς και ακριτικούς δήμους.

Η τάξη μεγέθους: **1 γιγαβάτ (GW) δημοτικών ενεργειακών κοινοτήτων παράγει περίπου 1,5 τεραβάτρες τον χρόνο, αξίας περίπου 300 εκ. ευρώ ετησίως**. Από αυτά αποσβένεται και η ίδια η επένδυση. Το υπόλοιπο καλύπτει το ενεργειακό κόστος των δήμων και αφήνει περιθώριο ώστε η ίδια η υποδομή να χρηματοδοτεί **κοινωνικό τιμολόγιο** για τα νοικοκυριά που το χρειάζονται.

Το θεσμικό πλαίσιο υπάρχει ήδη. Ο **ν. 5037/2023** προβλέπει ειδικό ηλεκτρικό χώρο για έργα ενεργειακού συμψηφισμού των ΟΤΑ, των φορέων ύδατος και των λοιπών δημόσιων φορέων. Το ζητούμενο δεν είναι να ανακαλύψουμε νέες πολιτικές. Είναι να εφαρμόσουμε με συνέπεια εκείνες που ήδη διαθέτουμε.

Οι ενεργειακές κοινότητες είναι ήδη στον κατάλογο των αντικειμένων που αναλαμβάνουν οι διαδημοτικοί σύνδεσμοι (Γ.2). Ένας μικρός δήμος δεν χρειάζεται να τη στήσει μόνος.

Ε.6 - ΕΝΕΡΓΕΙΑ: ΜΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΕ ΚΑΘΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Αυτό είναι το περιεχόμενο της ενεργειακής δημοκρατίας σε τοπικό επίπεδο: το όφελος από την παραγωγή μένει στην κοινωνία που φιλοξενεί την παραγωγή. Ολιγαρχία στο ρεύμα ή δημοκρατία στις κοινότητες.

Ε.7 Ο ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΑΣ ΚΑΙ Η ΡΗΤΡΑ ΔΙΑΦΥΓΗΣ

Πρέπει να είμαστε ακριβείς. **Οποιαδήποτε επενδυτική ή άλλη δαπάνη εντός Γενικής Κυβέρνησης, ανεξάρτητα από την πηγή χρηματοδότησης** (αποθεματικά Πράσινου Ταμείου, ΕΟΑΝ, Κρατικός Προϋπολογισμός, εθνικό ΠΔΕ), **αποτελεί δημοσιονομικό έξοδο τη χρονική στιγμή της εκταμίευσής της**, δηλαδή τη στιγμή που πληρώνεται ο εργολάβος.

Τα Ταμεία και τα αποθεματικά διευκολύνουν το Κράτος σε ταμειακή βάση. Όχι σε δημοσιονομική.

Υπάρχει όμως δυνατότητα εξαίρεσης, με βάση τη **ρήτρα διαφυγής του νέου ευρωπαϊκού δημοσιονομικού πλαισίου**. Αφορά πρωτογενείς δαπάνες για μέτρα μείωσης της εξάρτησης από ορυκτά καύσιμα, μέχρι **0,3% του ΑΕΠ ετησίως, περίπου 750 εκ. ευρώ**, με σωρευτικό όριο 0,6% του ΑΕΠ, για την περίοδο **2026-2028**.

Το σκέλος των προτάσεων που αφορά επενδύσεις στην ενέργεια και στα ύδατα, δημοτικά κτίρια, δημοτικός φωτισμός, δίκτυα, ενεργειακές κοινότητες, **τοποθετείται ρητά κάτω από αυτή τη ρήτρα**. Το δημοσιονομικό κόστος των προτάσεων είναι, δηλαδή, εν μέρει καλυμμένο θεσμικά.¹

ΤΙ ΑΛΛΑΖΕΙ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

Το κρίσιμο δεν είναι μόνο το ύψος. Είναι ότι όλα αυτά τα ποσά είναι **μόνιμα, συγκεκριμένα και δεν εξαρτώνται από την κυβέρνηση της στιγμής**. Έχουν βάθος αυτοδιοικητικής θητείας.

Σημαίνει ότι μια δημοτική αρχή, την ημέρα που ορκίζεται, θα γνωρίζει με πόσα χρήματα θα κυβερνήσει για πέντε χρόνια. Θα μπορεί να σχεδιάσει,

¹ European Commission, Institutional Paper 343, σελ. 18: «The Commission also announced that Member States that take action to strengthen Europe's energy security and accelerate the transition away from fossil fuels may request limited fiscal flexibility under the current National Escape Clause for defence spending. Upon request by the Member State, the scope of the clause can be expanded to include measures undertaken since February 2026 that reduce the dependence on imported fossil fuels, subject to a dedicated annual cap for the period 2026-2028 (0.3% of GDP) and a cumulative cap (0.6% of GDP).»

ΤΙ ΑΛΛΑΖΕΙ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

πέρα από τη λειτουργία, το αναπτυξιακό μοντέλο που η ίδια θέλει για τον τόπο της. Θα λογοδοτεί στους δημότες της για το αν το πέτυχε, όχι στο υπουργείο για το αν θα της εγκριθεί.

Δεν θα χρειάζεται να περιμένει την επόμενη εξαγγελία. Την επόμενη πρόσκληση. Την επόμενη υπουργική υπογραφή.

Μαζί με τους πόρους, οι δήμοι αναλαμβάνουν και τις βασικές ευθύνες για την ορθή και χρηστή χρήση τους. **Η αυτονομία δεν είναι δώρο. Είναι ευθύνη.**

ΜΕΡΟΣ ΕΝΟΣ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

Οι προτάσεις αυτές δεν στέκουν μόνες. Εντάσσονται σε μια συνολική αναδιαμόρφωση της πολιτικής συνοχής και του τρόπου που χρηματοδοτείται, της πολιτικής που θα στηρίξει το νέο παραγωγικό και αναπτυξιακό μοντέλο της χώρας.

Γιατί η αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου δεν είναι μακροοικονομικό ζήτημα. Είναι ζήτημα τόπου. Ένα μοντέλο που κοιτάζει πέρα από τον τουρισμό, στη μεταποίηση, στην ποιοτική αγροτική παραγωγή, στην ενέργεια, στη γνώση, δεν χτίζεται σε ένα υπουργείο στην Αθήνα. Χτίζεται σε δήμους: σε δίκτυα, σε νερό, σε ρεύμα, σε οδικές προσβάσεις, σε τεχνική επάρκεια. Και οι μισοί από αυτούς τους δήμους, **165 στον αριθμό**, δεν διαθέτουν σήμερα ούτε το ένα πέμπτο των εσόδων τους από ίδιες πηγές.

Ένας δήμος χωρίς επενδυτικούς πόρους δεν είναι απλώς ένας δήμος με λακκούβες. Είναι ένας τόπος που δεν μπορεί να υποδεχθεί επένδυση, να κρατήσει νέους ανθρώπους, να δώσει προοπτική. Η περιφερειακή ανισότητα δεν είναι παρενέργεια του σημερινού παραγωγικού μοντέλου. Είναι το αποτέλεσμα του.

Η Ελλάδα χρειάζεται λιγότερη γραφειοκρατία, περισσότερη αποκέντρωση και περισσότερη εμπιστοσύνη στις τοπικές κοινωνίες. Η αναγέννηση της ελληνικής υπαίθρου, η αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος και η ισόρροπη ανάπτυξη της χώρας περνούν μέσα από μια ισχυρή, σύγχρονη και πραγματικά αυτοδιοικούμενη Ελλάδα.

Η αλλαγή πολιτικής δεν θα έρθει από τα πάνω. Θα έρθει από την κοινωνία. Και η Αυτοδιοίκηση είναι το επίπεδο στο οποίο η κοινωνία αποφασίζει για τον τόπο της.

Αυτό είναι το ζήτημα: το πέρασμα από την ετεροδιοίκηση στην αυτοδιοίκηση.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΣΥΜΠΑΡΑΤΑΞΗ